

II

(Meddelanden)

MEDDELANDEN FRÅN EUROPEISKA UNIONENS INSTITUTIONER, BYRÅER
OCH ORGAN

EUROPEISKA KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS TILLKÄNNAGIVANDE

om marknadskontroll av produkter som säljs via internet

(Text av betydelse för EES)

(2017/C 250/01)

Innehåll

INLEDNING	2
DEL A. TILLÄMPLIG RÄTTSLIG RAM FÖR PRODUKTER SOM SÄLJS VIA INTERNET	3
1. BEGREPPET "UTSLÄPPANDE PÅ MARKNADEN" I SAMBAND MED NÄTFÖRSÄLJNING	4
1.1 Begreppet "utsläppande på marknaden" generellt sett	4
1.2 Begreppet "utsläppande på marknaden" i samband med e-handel	5
2. MARKNADSKONTROLLMYNDIGHETERNAS ROLLER OCH ANSVARSOMRÅDEN	6
3. DE EKONOMISKA AKTÖRERNAS ROLLER OCH ANSVARSOMRÅDEN	6
3.1 Tillverkare, tillverkares representanter, importörer och distributörer	6
3.2 Logistikföretag	6
3.2.1 Logistikföretagens roller i leveranskedjan på nätet	6
3.2.2 Logistikföretagens ansvarsområden i leveranskedjan på nätet	7
3.3 Andra relevanta aktörer	9
3.3.1 Deklaranten enligt tullkodexen för unionen	9
3.3.2 Tjänstelevererande mellanhänder på internet	9
3.3.3 Företag som tillhandahåller posttjänster	11
DEL B. PRAKTISKA FRÅGOR SOM RÖR MARKNADSKONTROLL AV PRODUKTER SOM SÄLJS VIA INTERNET	11
1. ALLMÄNNA PRINCIPER FÖR MARKNADSKONTROLL	11
2. STRATEGI FÖR OCH PLANERING AV MARKNADSKONTROLL PÅ INTERNET	12
3. ATT ORGANISERA MARKNADSKONTROLL PÅ INTERNET	12
4. SÄRDRAG HOS OCH FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR INTERNETKONTROLLER	13
5. KORRIGERANDE ÅTGÄRDER FÖR PRODUKTER SOM SÄLJS PÅ NÄTET	14
5.1 Korrigerande åtgärder som är beroende av var den ekonomiska aktören har sitt säte	14
5.1.1 Om den ekonomiska aktören är etablerad inom myndighetens jurisdiktion	14
5.1.2 Om den ekonomiska aktören är etablerad i EU, men utanför myndighetens jurisdiktion	14
5.1.3 Om den ekonomiska aktören är etablerad utanför EU	15
5.2 Särskilda korrigerande åtgärder för produkter som säljs på nätet	15

DEL C. ATT ÖKA MEDVETENHETEN BLAND KONSUMENTER OCH FÖRETAG OM SÄKERHET OCH ÖVERENSSTÄMMELSE HOS PRODUKTER SOM SÄLJS VIA INTERNET	16
1. ATT ÖKA KONSUMENTERNAS MEDVETENHET	16
1.1 Vad behöver konsumenterna veta?	17
1.2 Hur bör medlemsstaterna informera konsumenterna om säkerhetsaspekter av produkter som bör beaktas vid internetköp?	17
1.2.1 Myndigheternas webbplatser	17
1.2.2 Att använda medierna och medvetenhetshöjande kampanjer	18
1.2.3 System för klagomål från konsumenterna	18
2. ATT ÖKA FÖRETAGENS MEDVETENHET	18

INLEDNING

Internet har förändrat konsumenternas sätt att handla och företagens reklam för sina varor och tjänster. E-handeln ger konsumenter och företag möjlighet att samverka på nya sätt samtidigt som de lägre priserna och det större utbudet på nätet ökar konsumenternas välfärd⁽¹⁾. E-handeln växer snabbt och kan i stor utsträckning bidra till Europeiska unionens tillväxtmål⁽²⁾.

E-handelns utveckling medför emellertid vissa utmaningar när det gäller att skydda konsumenternas och andra slutanvändares hälsa och säkerhet mot farliga icke-livsmedelsprodukter och produkter som inte uppfyller kraven i unionens harmoniserade produktlagstiftning (nedan kallade *produkter som inte uppfyller kraven*)⁽³⁾. På det här området och jämfört med situationen i den fysiska handeln möter marknadskontrollmyndigheterna i medlemsstaterna åtskilliga svårigheter, till exempel följande:

- i) Svårigheter med att spåra de produkter som bjuds ut till försäljning på nätet och identifiera de ansvariga ekonomiska aktörerna.
- ii) Svårigheter med att genomföra produktbestämmelserna eftersom antalet ekonomiska aktörer utanför EU som saluför produkter på internet och säljer direkt till konsumenter och andra slutanvändare i EU ökar.
- iii) Svårigheter med att genomföra riskbedömningar eller säkerhetstester på grund av att man inte har fysisk tillgång till produkter.
- iv) Svårigheter med att ta stickprov av produkter för provtagning eftersom lagstiftningen i vissa medlemsstater inte tillåter inköp på nätet eller anonyma inköp (såsom tester med anonyma kontrollanter).
- v) Svårigheter med att tillämpa Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/95/EG av den 3 december 2001 om allmän produktsäkerhet⁽⁴⁾ samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 om krav för ackreditering och marknads kontroll i samband med saluföring av produkter⁽⁵⁾ på internetmiljön.
- vi) Bristande kunskaper bland konsumenter och företag om köp och försäljning av säkra produkter som uppfyller kraven.

Syftet med detta meddelande är att hjälpa medlemsstaternas myndigheter att genomföra EU:s lagstiftning om säkerhet och överensstämmelse för icke-livsmedelsprodukter. Detta dokument handlar om materiella varor och omfattar inte inbyggd programvara. Meddelandet rör tillämpningen av direktivet om allmän produktsäkerhet samt förordning (EG) nr 765/2008, de två viktigaste rättsakterna som styr marknads kontroll samt säkerhet och överensstämmelse hos produkter som säljs på nätet. I meddelandet fastställs även god praxis för marknads kontroll av produkter som säljs på internet samt för kommunikationen med företag och konsumenter.

⁽¹⁾ I en studie av konsumentmarknaden som genomfördes av Civic Consulting 2011 med inriktning på e-handel, internetmarknadsföring och försäljningsmetoder för detaljhandelsvaror uppskattades att en gemensam e-handelsmarknad i EU med en andel av e-handeln på 15 % skulle generera ökad välfärd för konsumenterna (till följd av lägre priser på nätet och större valfrihet) till ett värde av 204,5 miljarder euro om året.

⁽²⁾ Enligt uppgifter från 2015 hade 65 % av de som använde internet för privata ändamål också köpt varor eller tjänster på nätet under loppet av ett år. Källa: Eurostat.

⁽³⁾ Se kommissionens meddelande 2016 års blåbok om genomförandet av EU:s produktbestämmelser (EUT C 272, 26.7.2016).

⁽⁴⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/95/EG av den 3 december 2001 om allmän produktsäkerhet (EGT L 011, 15.1.2002, s. 4).

⁽⁵⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och marknads kontroll i samband med saluföring av produkter och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93 (EUT L 218, 13.8.2008, s. 30).

En förbättrad tillämpning av EU-reglerna på produkter som säljs på nätet bidrar både till att säkerställa att icke-livsmedelsprodukter är säkra och uppfyller kraven samt till att bättre skydda konsumenternas och andra slutanvändares i EU hälsa och säkerhet. Förbättrad produktsäkerhet och efterlevnad inom e-handeln förstärker förtroendet för nätmarknaderna och leder till att e-handeln utvecklas. Bättre tillämpning bidrar också till att säkerställa lika villkor för de ekonomiska aktörerna i den traditionella leveranskedjan och leveranskedjan på internet, liksom för aktörer i och utanför EU. Detta meddelande bidrar således till en av kommissionens prioriteringar: att vidareutveckla den digitala inre marknaden.

Detta meddelande riktar sig till medlemsstaterna samt till Island, Liechtenstein och Norge, som har undertecknat Avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet ⁽⁶⁾ (EES-avtalet). Hänvisningar till EU, unionen eller den inre marknaden ska därför anses avse EES eller EES-marknaden.

Detta meddelande är avsett att bidra till en bättre förståelse för EU:s lagstiftning om produktsäkerhet samt till en mer enhetlig och konsekvent tillämpning av denna lagstiftning när det gäller produkter som säljs på internet. Det baserar sig på diskussioner med medlemsstaternas myndigheter och intressenter i en samarbetsprocess som varade från 2013 till 2016.

Meddelandet är endast avsett att vara vägledande – det är bara lagstiftningen som sådan som har rättsverkan. Strävan är att ge råd som grundar sig på de kollektiva erfarenheterna samt bästa metoder. Informationen är endast av allmän karaktär, och riktar sig inte till någon särskild individ eller enhet.

Endast Europeiska unionens domstol har behörighet att tolka unionsrätten med avgörande verkan. De åsikter som uttrycks i detta dokument kan inte påverka ståndpunkter som kommissionen kan inta inför EU-domstolen. Varken Europeiska kommissionen eller någon annan part som verkar i kommissionens namn är ansvarig för hur nedanstående uppgifter används.

Eftersom detta meddelande återspeglar den senaste tekniken vid tidpunkten för upprättandet kan vägledningen komma att modifieras senare.

DEL A. TILLÄMPLIG RÄTTSLIG RAM FÖR PRODUKTER SOM SÄLJS VIA INTERNET

Del A innehåller vägledning om tillämpningen av direktivet om allmän produktsäkerhet samt förordning (EG) nr 765/2008 på produkter ⁽⁷⁾ som säljs på nätet.

Direktivet om allmän produktsäkerhet syftar till att säkerställa att de produkter som släpps ut på unionsmarknaden är säkra. Det innehåller krav om hur marknadskontroll av icke-livsmedelsprodukters hälso- och säkerhetsaspekter ska organiseras och genomföras. Det omfattar också produkter som levereras till eller görs tillgängliga för konsumenterna i samband med tillhandahållandet av en tjänst som de ska använda. Direktivet är tillämpligt på alla icke-livsmedelsprodukter om det inte finns specifika bestämmelser om säkerheten hos de berörda produkterna i EU-lagstiftning med samma syfte ⁽⁸⁾. Följaktligen fungerar det som ett skyddsnät, eftersom det täcker konsumentprodukter som inte omfattas av mer specifika bestämmelser i EU:s produktlagstiftning.

Förordning (EG) nr 765/2008, som syftar till att säkerställa en hög skyddsnivå för hälsa och säkerhet i allmänhet, hälsa och säkerhet på arbetsplatsen, miljöskydd med mera, innehåller krav på att medlemsstaterna ska organisera och genomföra marknadskontroll av alla konsumentprodukter och andra produkter som omfattas av unionens harmoniserade produktlagstiftning ⁽⁹⁾. Förordning (EG) nr 765/2008 är tillämplig på alla produkter i den mån det inte finns några särskilda

⁽⁶⁾ EGT L 1, 3.1.1994, s. 3.

⁽⁷⁾ I artikel 2 a i direktivet om allmän produktsäkerhet definieras "produkt" som varje produkt som – också inom ramen för tillhandahållande av tjänster – är avsedd för konsumenter eller som under rimligen förutsebara förhållanden kan komma att användas av konsumenter även om den inte är avsedd för dem, och som tillhandahålls eller ställs till förfogande i kommersiell verksamhet, oavsett om detta sker mot betalning eller ej och oavsett om produkten är ny, begagnad eller renoverad. Enligt artikel 15.4 i förordning (EG) nr 765/2008 är en produkt ett ämne, preparat eller annan vara framställd genom en tillverkningsprocess som inte utgör livsmedel, foder, levande växter och djur, produkter av mänskligt ursprung samt produkter av växter och djur med koppling till deras framtida fortplantning.

⁽⁸⁾ Artikel 1.2 i direktivet om allmän produktsäkerhet.

⁽⁹⁾ En icke uttömmande förteckning över unionens harmoniserade produktlagstiftning finns i bilaga I till kommissionens meddelande C(2016) 1958 från den 5 april 2016. 2016 års blåbok om genomförandet av EU:s produktbestämmelser, vilken finns tillgänglig på http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=7326&lang=sv&title=%E2%80%98Blue-Guide%E2%80%99-on-the-implementation-of-EU-product-rules

bestämmelser med samma syfte, av samma natur eller med samma verkan som dem i annan harmoniserad unionslagstiftning⁽¹⁰⁾. Dessutom är sektorsspecifik lagstiftning tillämplig på nätförsäljning av energiprodukter⁽¹¹⁾, som ett komplement till EU:s energimärknings- och ekodesignförfordningar⁽¹²⁾, i syfte att minska energiförbrukningen och säkerställa informationen till konsumenterna.

För att direktivet om allmän produktsäkerhet och förordning (EG) nr 765/2008 ska vara tillämpliga måste man först bedöma om produkten tillhandahålls inom ramen för kommersiell verksamhet. Produkter tillhandahålls inom ramen för kommersiell verksamhet genom försäljning via internet om de saluförs till konsumenter eller andra slutanvändare i EU av en internetaktör⁽¹³⁾. Produkter saluförs i allmänhet på nätet mot betalning. Att tillhandahålla produkter utan avgift kan emellertid också under vissa omständigheter utgöra kommersiell verksamhet⁽¹⁴⁾. Försäljning mellan privatpersoner betraktas i allmänhet inte som kommersiell verksamhet⁽¹⁵⁾ och omfattas därför inte av direktivet om allmän produktsäkerhet eller förordning (EG) nr 765/2008.

De följande tre centrala punkterna i EU:s rättsliga ram anses vara de mest relevanta när det gäller nätförsäljning:

- Begreppet ”utsläppande på marknaden”.
- Marknadskontrollmyndigheternas ansvarsområden.
- De berörda ekonomiska aktörernas skyldigheter.

I de följande kapitlen tolkas dessa tre punkter i förhållande till försäljning via internet.

1. Begreppet ”utsläppande på marknaden” i samband med nätförsäljning

1.1 Begreppet ”utsläppande på marknaden” generellt sett

Direktivet om allmän produktsäkerhet, förordning (EG) nr 765/2008 och unionens harmoniserade lagstiftning är tillämpliga, inom ramen för sina respektive räckvidder, på produkter som släppts ut på unionsmarknaden oavsett försäljningssätt, inklusive distansförsäljning och elektronisk handel⁽¹⁶⁾. Oberoende av försäljningssättet måste produkterna således vara säkra och uppfylla kraven i tillämplig lagstiftning när de släpps ut på marknaden i EU.

I förordning (EG) nr 765/2008 definieras ”utsläppande på marknaden” som ”tillhandahållande för första gången av en produkt på [unions]marknaden” och begreppet ”tillhandahållande på marknaden” som ”varje leverans av en produkt för distribution, förbrukning eller användning på [unions]marknaden i samband med kommersiell verksamhet, mot betalning eller gratis”⁽¹⁷⁾. Dessa begrepp har rättslig betydelse i och med att de identifierar ansvariga ekonomiska aktörer⁽¹⁸⁾ och dessas rättsliga åligganden enligt unionens harmoniserade produktlagstiftning, såsom förklaras i detalj i blåboken⁽¹⁹⁾.

I direktivet om allmän produktsäkerhet används inte begreppet ”tillhandahållande för första gången på marknaden”, och begreppen ”utsläppande på marknaden”, ”tillhandahålla” och ”ställa till förfogande” används utan åtskillnad och utan att något av dem definieras⁽²⁰⁾⁽²¹⁾. I direktivet om allmän produktsäkerhet identifieras de ekonomiska aktörerna med utgångspunkt från huruvida deras verksamhet påverkar produkternas säkerhetsegenskaper⁽²²⁾. Inom ramen för direktivet

⁽¹⁰⁾ Skäl 5 i förordning (EG) nr 765/2008.

⁽¹¹⁾ Se till exempel kommissionens delegerade förordning (EU) nr 518/2014 av den 5 mars 2014 om märkning av energirelaterade produkter på internet.

⁽¹²⁾ En översikt över den harmoniserade lagstiftning som innehåller krav på energieffektiva produkter finns på <https://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-efficiency/energy-efficient-products>.

⁽¹³⁾ Internetaktörer är tillverkare, importörer och distributörer enligt definitionerna i direktivet om allmän produktsäkerhet och förordning (EG) nr 765/2008 som verkar på internet.

⁽¹⁴⁾ Artikel 2 a i direktivet om allmän produktsäkerhet och artikel 2.1 i förordning (EG) nr 765/2008.

⁽¹⁵⁾ Huruvida en produkt som säljs av en privatperson till en annan tillhandahålls inom ramen för kommersiell verksamhet eller inte måste emellertid bedömas från fall till fall, med hänsyn tagen till alla relevanta kriterier, såsom regelbundenhet i leveranserna, leverantörens avsikter etc.

⁽¹⁶⁾ Skäl 7 i direktivet om allmän produktsäkerhet.

⁽¹⁷⁾ Artikel 2 i förordning (EG) nr 765/2008.

⁽¹⁸⁾ Importören är till exempel den ekonomiska aktör som släpper ut produkter på marknaden, medan distributören är den ekonomiska aktör som tillhandahåller dem på marknaden. Se artiklarna 2.5 och 2.6 i förordning (EG) nr 765/2008.

⁽¹⁹⁾ Kommissionens meddelande C(2016) 1958 final.

⁽²⁰⁾ Till exempel artiklarna 1.1, 2 a, 3.1, 5.2 och 5.3. Dessutom används begreppet ”leverera” också i detta sammanhang i direktivet om allmän produktsäkerhet (till exempel i artikel 2 a, artikel 5.1 tredje stycket, artikel 5.2 och skäl 6).

⁽²¹⁾ Definitionerna i förordning (EG) nr 765/2008 kan inte användas analogt vid tillämpningen av direktivet om allmän produktsäkerhet.

⁽²²⁾ Definitionen av ”tillverkare” omfattar till exempel ”yrkesmässigt verksam i saluföringsledet, i den mån som deras verksamhet kan påverka säkerhetsegenskaperna hos en produkt”, och med ”distributör” avses ”var och en som är yrkesmässigt verksam i saluföringsledet utan att påverka produktens säkerhetsegenskaper”.

om allmän produktsäkerhet kan samtidigt "utsläppande på marknaden" anses omfatta de olika stegen i leveranskedjan, däribland att en produkt "för första gången" tillhandahålls på marknaden och att den i senare skeden ställs till förfogande (av till exempel en distributör) eller att till exempel en tjänst tillhandahålls⁽²³⁾.

Således måste produkter som omfattas av unionens harmoniserade lagstiftning och produkter som omfattas av direktivet om allmän produktsäkerhet vara säkra från och med den tidpunkt då de först görs tillgängliga på unionsmarknaden⁽²⁴⁾.

1.2 Begreppet "utsläppande på marknaden" i samband med e-handel

I de affärsmodeller som används inom e-handeln kan produkterna nå konsumenter eller andra slutanvändare via olika kanaler.

a) Tillverkaren⁽²⁵⁾ ⁽²⁶⁾, importören⁽²⁷⁾ eller distributören⁽²⁸⁾ är etablerad i EU

Om tillverkaren, importören eller distributören är etablerad i EU är det endast försäljningssättet som skiljer sig⁽²⁹⁾ jämfört med när produkter saluförs i traditionella fysiska butiker. Produkter som saluförs via internet till konsumenter och andra slutanvändare på unionsmarknaden av en tillverkare, importör eller distributör som är etablerad i EU anses släppas ut på unionsmarknaden. Därför måste de uppfylla kraven i tillämplig EU-lagstiftning.

b) Tillverkaren⁽³⁰⁾ ⁽³¹⁾, importören⁽³²⁾ eller distributören⁽³³⁾ är etablerad utanför EU

EU:s produktlagstiftning är också tillämplig i fall då nätsäljare baserade utanför EU riktar sig till konsumenter eller andra slutanvändare i EU. Om tillverkaren, importören eller distributören är etablerad utanför EU måste man således först fastställa huruvida erbjudandet från nätsäljaren utanför EU riktar sig till konsumenter eller andra slutanvändare i EU, för att kunna bedöma om en produkt släpps ut på unionsmarknaden.

Denna bedömning måste göras från fall till fall genom att pröva om det framgår av säljarens webbplats och internetaktivitet i stort att avsikten är att sälja produkter till konsumenter eller andra slutanvändare i medlemsstaterna. Följande aspekter kan beaktas: verksamhetens internationella natur, användning av medlemsstaternas språk och valutor (till exempel euron), domännamn som är registrerade i medlemsstaterna, geografiska områden som företaget kan leverera till⁽³⁴⁾.

Om en internetaktör levererar till adresser i EU, tar emot betalning för produkten från konsumenter eller andra slutanvändare i EU i valutor som används i EU och använder ett EU-språk har aktören riktat sin verksamhet till EU-konsumenter eller andra slutanvändare i EU.

En fysisk leverans till konsumenter eller andra slutanvändare i EU av en beställd produkt från en viss nätsäljare som är baserad utanför EU är en otvetydig bekräftelse på att produkten släpps ut på EU-marknaden, även om leveransen sker med hjälp av ett logistikföretag och oberoende av om detta är baserat i eller utanför EU⁽³⁵⁾. Ordalydelsen i såväl direktivet om allmän produktsäkerhet som förordning (EG) nr 765/2008 ger stöd för att medlemsstaternas myndigheter har möjlighet att vidta erforderliga åtgärder innan en beställd produkt har levererats⁽³⁶⁾.

⁽²³⁾ Artikel 2 a i direktivet om allmän produktsäkerhet.

⁽²⁴⁾ Se särskilt artikel 3.1 i direktivet om allmän produktsäkerhet.

⁽²⁵⁾ I den mening som avses i förordning (EG) nr 765/2008.

⁽²⁶⁾ I den mening som avses i direktivet om allmän produktsäkerhet.

⁽²⁷⁾ I den mening som avses i förordning (EG) nr 765/2008.

⁽²⁸⁾ I den mening som avses i förordning (EG) nr 765/2008 eller direktivet om allmän produktsäkerhet.

⁽²⁹⁾ I skäl 7 i direktivet om allmän produktsäkerhet klargörs att direktivet bör gälla för produkter oavsett försäljningssätt, inklusive distansförsäljning och elektronisk handel.

⁽³⁰⁾ I den mening som avses i förordning (EG) nr 765/2008.

⁽³¹⁾ I den mening som avses i direktivet om allmän produktsäkerhet.

⁽³²⁾ I den mening som avses i förordning (EG) nr 765/2008.

⁽³³⁾ I den mening som avses i förordning (EG) nr 765/2008 eller direktivet om allmän produktsäkerhet.

⁽³⁴⁾ Se också Europeiska unionens domstols dom den 12 juli 2011 i mål C-324/09, L'Oréal/eBay, punkt 65 och Europeiska unionens domstols dom den 7 december 2010 i de förenade målen C-585/08 och C-144/09 Peter Pammer mot Reederei Karl Schlüter GmbH & Co KG, C-585/08 samt Hotel Alpenhof GesmbH mot Oliver Heller, C-144/09.

⁽³⁵⁾ Tredjepartslogistik behandlas i avsnitt 3.2 av detta meddelande.

⁽³⁶⁾ Enligt artikel 8.1 d i direktivet om allmän produktsäkerhet kan åtgärder till exempel vidtas temporärt, under den tid som krävs för att utföra olika kontroller, verifikationer eller säkerhetsbedömningar, för att förbjuda leverans, leveranserbjudande eller exponering av en produkt som kan vara farlig. Se också artikel 16.2 och artikel 15.4 i kombination med artikel 2.17 i förordning (EG) nr 765/2008.

Tillverkare och distributörer som är baserade utanför EU och riktar sina produktbjudanden på nätet till unionsmarknaden måste således uppfylla kraven i tillämplig europeisk produktlagstiftning.

2. Marknadskontrollmyndigheternas roller och ansvarsområden

De behöriga myndigheterna i medlemsstaterna ansvarar för att bedriva marknadskontroll och har befogenheter att kontrollera om produkter som säljs på internet är säkra och uppfyller kraven i EU:s produktlagstiftning. De myndigheter som ansvarar för yttre gränskontroll har också befogenheter⁽³⁷⁾ att ingripa när det gäller säkerheten och överensstämmelsen hos produkter som köps i nätbutiker som drivs från tredjeländer och som sedan importeras till EU⁽³⁸⁾.

3. De ekonomiska aktörernas roller och ansvarsområden

Att sälja produkter på internet är förknippat med betydande skillnader jämfört med fysiska butiker, både när det gäller försäljningssätt och leveranskedjor. I det här kapitlet analyseras de olika typer av ekonomiska aktörer som ingår i leveranskedjorna för produkter som säljs på nätet med utgångspunkt från tillämplig EU-lagstiftning och de åtgärder som marknadskontrollmyndigheterna har möjlighet att vidta.

3.1 Tillverkare, tillverkares representanter, importörer och distributörer

De skyldigheter som åläggs tillverkare och distributörer genom direktivet om allmän produktsäkerhet gäller även när produkter säljs på nätet⁽³⁹⁾. Tillverkarna måste se till att de produkter de släpper ut på unionsmarknaden är säkra, och distributörerna måste iaktta vederbörlig omsorg för att bidra till att de tillämpliga säkerhetskraven följs⁽⁴⁰⁾. I direktivet anges också vilka åtgärder medlemsstaternas myndigheter kan vidta mot produkter som omfattas av direktivet, i proportion till graden av risk och med beaktande av försiktighetsprincipen⁽⁴¹⁾.

De kategorier av aktörer som förekommer i leveranskedjan definieras⁽⁴²⁾ i unionens harmoniserade lagstiftning och i förordning (EG) nr 765/2008: tillverkaren, tillverkarens representant, importören och distributören. Dessas särskilda ansvarsområden definieras i unionens harmoniserade lagstiftning i proportion till deras roller och medverkan i leveranskedjan. Tillverkaren har det största ansvaret, eftersom det är denna som tillverkar produkten och därför har kunskap om den och kan bedöma och hantera alla potentiella risker under utformnings- och tillverkningsprocesserna. Importören⁽⁴³⁾ och distributören har mindre ansvar, eftersom de inte medverkar vid tillverkningen och bedömningen av överensstämmelse. Blåboken innehåller en detaljerad beskrivning av de olika kategorierna av ekonomiska aktörer med information om deras roller och skyldigheter. Denna gäller även leveranskedjan på nätet.

3.2 Logistikföretag

3.2.1 Logistikföretagens roller i leveranskedjan på nätet

E-handeln har medfört att logistikföretag med en ny affärsmodell har vuxit fram. Dessa företag tillhandahåller tjänster till andra ekonomiska aktörer. I allmänhet lagerhåller de produkter, tar emot order, packar och skickar varorna till kunderna. Ibland hanterar de även returer. Det finns en mängd olika affärsmodeller för tillhandahållandet av logistikföretag. En del logistikföretag erbjuder omfattande tjänster medan andra endast har ett basutbud. Deras storlek och kapacitet varierar också, från mikroföretag till globala aktörer.

⁽³⁷⁾ I vissa fall måste beslutet om överensstämmelse och säkerhet fattas av marknadskontrollmyndigheterna, i andra fall hanteras gräns- och marknadskontrollen av samma organisation. Det beror på hur de nationella marknadskontrollmyndigheterna är organiserade.

⁽³⁸⁾ Artiklarna 27.1 och 27.3 i förordning (EG) nr 765/2008.

⁽³⁹⁾ I skäl 7 i direktivet om allmän produktsäkerhet klargörs att direktivet bör gälla för produkter oavsett försäljningssätt, inklusive distansförsäljning och elektronisk handel.

⁽⁴⁰⁾ Artiklarna 3 och 5 i direktivet om allmän produktsäkerhet.

⁽⁴¹⁾ Artikel 8 i direktivet om allmän produktsäkerhet.

⁽⁴²⁾ I förordning (EG) nr 765/2008 definieras de ekonomiska aktörerna (tillverkaren, tillverkarens representant, importören och distributören) och deras ansvarsområden. Europaparlamentets och rådets beslut nr 768/2008/EG av den 9 juli 2008 om en gemensam ram för saluföring av produkter (EUT L 218, 13.8.2008, s. 82) innehåller dessutom referensbestämmelser som är tänkta att användas i produktrelaterad lagstiftning. Dessa ingår redan i över 10 nya metoden-direktiv, till exempel direktiven om leksakssäkerhet, lågspänning och explosiva varor för civilt bruk <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:218:0082:0128:sv:PDF>. Vägledningen gäller utan att det påverkar mer specifika definitioner av ekonomiska aktörer och kraven på dessa i sektorspecifik lagstiftning.

⁽⁴³⁾ Importören har dock ett större ansvar än distributören.

Denna nya affärsmodell hos logistikföretag med inriktning på e-handeln väcker frågor om företagets ansvar enligt EU:s produktlagstiftning. Detta gäller särskilt när den ekonomiska aktör som tillhandahåller varorna har sitt säte utanför EU och avtalet om leverans av produkten ingår direkt mellan denna ekonomiska aktör och en konsument eller annan slutanvändare i EU, utan att någon identifierbar ekonomisk aktör i EU (till exempel en importör eller en representant för tillverkaren) kan ställas till ansvar. I sådana fall är logistikföretaget ofta den enda identifierbara aktören i leveranskedjan i EU. Erfarenheten har visat att dessa företags vilja att samarbeta med myndigheter varierar betydligt.

Produkter som saluförs av nättaktörer kan lagras av logistikföretag i EU för att snabbt kunna levereras till konsumenter och andra slutanvändare i EU. Följaktligen kan produkter som lagras av sådana logistikföretag anses ha levererats för distribution, förbrukning eller användning på unionsmarknaden, och därmed ha släppts ut på unionsmarknaden, i synnerhet om de har övergått till fri omsättning innan de magasineras hos logistikföretaget⁽⁴⁴⁾.

3.2.2 Logistikföretagens ansvarsområden i leveranskedjan på nätet

För att de nationella marknadskontrollmyndigheterna ska kunna bedöma vilka eventuella skyldigheter logistikföretagen har enligt EU:s produktlagstiftning måste de veta om företagen är ansvariga ekonomiska aktörer i den mening som avses i denna lagstiftning.

3.2.2.1 Tillverkare i den mening som avses i förordning (EG) nr 765/2008 eller direktivet om allmän produktsäkerhet

Tillverkare definieras som varje fysisk eller juridisk person som tillverkar en produkt eller som låter konstruera eller tillverka en produkt och saluför den produkten, i eget namn eller under eget varumärke⁽⁴⁵⁾. Logistikföretagen tillhandahåller vanligen tjänster som rör lagerhållning, packning och leverans av produkter som redan har tillverkats av en ekonomisk aktör. Om de emellertid presenterar sig som tillverkare genom att sätta sitt namn eller varumärke på produkterna bör logistikföretagen betraktas som tillverkare i den mening som avses i förordning (EG) nr 765/2008.

Om ett logistikföretag presenterar sig som tillverkare genom att förse produkten med sitt namn, varumärke eller annat kännetecken, eller renoverar produkten, ska företaget betraktas som tillverkare enligt direktivet om allmän produktsäkerhet⁽⁴⁶⁾. Enligt artikel 2 e iii i direktivet om allmän produktsäkerhet betraktas dessutom andra yrkesmässigt verksamma i saluföringsledet som tillverkare i den mån som deras verksamhet kan påverka säkerhetsegenskaperna hos en produkt⁽⁴⁷⁾. Med att påverka säkerhetsegenskaperna hos en produkt avses särskilt att modifiera dess utformning, sammansättning eller utseende på ett sätt som medför risk för människors säkerhet och hälsa⁽⁴⁸⁾. Om logistikföretag således ingår i leveranskedjan och deras verksamhet påverkar produktens säkerhetsegenskaper bör de betraktas som tillverkare enligt direktivet om allmän produktsäkerhet.

3.2.2.2 Tillverkarens representant i den mening som avses i förordning (EG) nr 765/2008 eller tillverkarens företrädare i den mening som avses i direktivet om allmän produktsäkerhet

Enligt förordning (EG) nr 765/2008 är tillverkarens representant en fysisk eller juridisk person som är etablerad i EU och som enligt skriftlig fullmakt från tillverkaren har rätt att i tillverkarens ställe utföra särskilt angivna uppgifter⁽⁴⁹⁾. Logistikföretag kan betraktas som tillverkarens representanter om de har sitt säte i EU och har formell skriftlig fullmakt från den ekonomiska aktör som tillverkar och marknadsför varorna att utföra vissa handlingar för dennas räkning.

För att ett logistikföretag i EU ska betraktas som tillverkarens företrädare enligt direktivet om allmän produktsäkerhet måste det särskilt ha utsetts till företrädare av en tillverkare i ett tredjeland⁽⁵⁰⁾.

⁽⁴⁴⁾ Denna förklaring är inte avsedd att omfatta frågan om mellanhänders ansvar, och det är inte givet att sådana mellanhänder omfattas av begreppet "nättaktör".

⁽⁴⁵⁾ Artikel 2.3 i förordning (EG) nr 765/2008.

⁽⁴⁶⁾ Artikel 2 e i i direktivet om allmän produktsäkerhet.

⁽⁴⁷⁾ Artikel 2 e iii i direktivet om allmän produktsäkerhet.

⁽⁴⁸⁾ Se artikel 2 b i direktivet om allmän produktsäkerhet.

⁽⁴⁹⁾ Artikel 2.4 i förordning (EG) nr 765/2008.

⁽⁵⁰⁾ Artikel 2 e i direktivet om allmän produktsäkerhet.

3.2.2.3 Importörer i den mening som avses i förordning (EG) nr 765/2008 och/eller direktivet om allmän produktsäkerhet

I förordning (EG) nr 765/2008 definieras importör som en fysisk eller juridisk person som är etablerad i EU och som släpper ut en produkt från ett tredjeland på unionsmarknaden⁽⁵¹⁾. Logistikföretag släpper inte ut de varor de lagerhåller på marknaden om det inte är de som för första gången erbjuder produkterna för distribution, förbrukning eller användning på unionsmarknaden. I sådana fall tar logistikföretagen endast emot produkterna från nätsäljarna för att tillhandahålla tjänster, och kan svårigen betraktas som importörer enligt definitionen i unionens harmoniserade produktlagstiftning. En analys från fall till fall kan emellertid visa att logistikföretag är importörer enligt definitionen i unionens harmoniserade produktlagstiftning⁽⁵²⁾.

Till skillnad mot i förordning (EG) nr 765/2008 definieras inte "importör" i direktivet om allmän produktsäkerhet. Importörer betraktas i direktivet som tillverkare under vissa omständigheter (särskilt om det inte finns någon företrädare för tillverkaren i EU)⁽⁵³⁾. För att möjliggöra en effektiv tillämpning av detta begrepp kan logistikföretag betraktas som importörer enligt direktivet om allmän produktsäkerhet om de produkter de lagerhåller, märker, packar etc. kommer från länder utanför EU och släpps ut på unionsmarknaden av dem.

3.2.2.4 Distributörer i den mening som avses i förordning (EG) nr 765/2008 och direktivet om allmän produktsäkerhet

Logistikföretag som inte betraktas som tillverkare, tillverkares representanter eller importörer och vilkas verksamhet är mer omfattande än hos de företag som tillhandahåller posttjänster och samlar in, sorterar, transporterar och levererar försändelser⁽⁵⁴⁾, betraktas som distributörer i den mening som avses i förordning (EG) nr 765/2008.

I direktivet om allmän produktsäkerhet definieras distributör som var och en som är yrkesmässigt verksam i saluföringsledet utan att påverka produktens säkerhetsegenskaper⁽⁵⁵⁾. Formuleringen "påverka produktens säkerhetsegenskaper" i artikel 2 f i direktivet om allmän produktsäkerhet har samma innebörd som i artikel 2 e iii i detta direktiv. Om en bedömning av ett specifikt logistikföretags verksamhet visar att det inte påverkar produktens säkerhetsegenskaper kan det enligt direktivet om allmän produktsäkerhet betraktas som en distributör i leveranskedjan om dess verksamhet är mer omfattande än hos ett företag som tillhandahåller posttjänster⁽⁵⁶⁾.

I praktiken innebär detta att logistikföretag som räknas som distributörer har följande skyldigheter enligt unionens harmoniserade produktlagstiftning och direktivet om allmän produktsäkerhet:

1. Distributörer⁽⁵⁷⁾ som tillhandahåller produkter på marknaden ska iaktta vederbörlig omsorg⁽⁵⁸⁾. Med detta avses att de ska vidta de rimliga försiktighetsåtgärder som normalt skulle vidtas för att undvika att en annan person skadas. Distributörerna måste kunna visa för marknadskontrollmyndigheterna att de har iakttagit vederbörlig omsorg⁽⁵⁹⁾.
2. Innan distributörerna⁽⁶⁰⁾ tillhandahåller produkter på marknaden måste de kontrollera
 - a) att produkterna i tillämpliga fall är försedda med CE-märkning (om de uppfyller kraven) eller annan märkning som krävs enligt lagstiftningen,
 - b) att produkten åtföljs av erforderliga dokument (till exempel säkerhetsföreskrifter för användare och EU-försäkran om överensstämmelse),

⁽⁵¹⁾ Artikel 2.5 i förordning (EG) nr 765/2008.

⁽⁵²⁾ Indikationer kan vara namn, registrerade varumärken och kontaktuppgifter på produkten och/eller i åtföljande dokumentation.

⁽⁵³⁾ Artikel 2 e i direktivet om allmän produktsäkerhet.

⁽⁵⁴⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 97/67/EG av den 15 december 1997 om gemensamma regler för utvecklingen av gemenskapens inre marknad för posttjänster och för förbättring av kvaliteten på tjänsterna (direktivet om posttjänster) (EGT L 15, 21.1.1998, s. 14). Se också avsnitt 3.3.3 i detta meddelande när det gäller företag som tillhandahåller posttjänster.

⁽⁵⁵⁾ Artikel 2 f i direktivet om allmän produktsäkerhet.

⁽⁵⁶⁾ Direktivet om posttjänster. Se också avsnitt 3.3.3 i detta meddelande när det gäller företag som tillhandahåller posttjänster.

⁽⁵⁷⁾ Se avsnitt 3.4 om distributörer i kommissionens meddelande C(2016) 1958, 2016 års blåbok om genomförandet av EU:s produktbestämmelser och sektorsspecifik lagstiftning anpassad till referensbestämmelserna i artikel R5 "Distributörernas skyldigheter" och artikel R7 "Identifiering av de ekonomiska aktörerna" i beslut 768/2008/EG, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:218:0082:0128:sv:PDF>

⁽⁵⁸⁾ Artikel 5.2 i direktivet om allmän produktsäkerhet.

⁽⁵⁹⁾ Se även avsnitt 3.4 i kommissionens meddelande C/2016/1958 "2016 års blåbok om genomförandet av EU:s produktbestämmelser". Med "vederbörlig omsorg" avses graden av omdöme, omsorg, försiktighet och beslutsamhet i en viss situation. Distributörens uppfyllande av kravet på vederbörlig omsorg kan därför anta olika former beroende på omständigheterna, och kan till exempel innebära att riskbaserat kontrollsystem.

⁽⁶⁰⁾ Se fotnot 57.

- c) att språkkraven när det gäller etikettering, användarinstruktioner och andra åtföljande dokument är tillgodosedda och
 - d) att kraven på att tillverkaren och importören ska kunna spåras är uppfyllda.
3. Distributörerna ⁽⁶¹⁾ är skyldiga att samarbeta med marknadskontrollmyndigheterna. I tillämpliga fall ska de
- a) ta initiativ till korrigerande åtgärder när de anser eller har anledning att tro att produkter inte uppfyller kraven eller är farliga ⁽⁶²⁾,
 - b) bistå marknadskontrollmyndigheterna för att identifiera den tillverkare eller importör som ansvarar för produkten ⁽⁶³⁾,
 - c) samarbeta med myndigheterna och på motiverad begäran ge dem all information och dokumentation som behövs för att visa att produkten överensstämmer med kraven och
 - d) identifiera alla ekonomiska aktörer som har levererat en produkt till dem och som de har levererat en produkt till under en period av tio år (när det gäller harmoniserade produkter) efter det att produkten levererats till dem och tio år efter det att de levererat produkten.

Detta betyder i praktiken att logistikföretag som betraktas som distributörer enligt ovan bör kunna identifiera och kontakta tillverkaren och andra nättaktörer ⁽⁶⁴⁾, bör samarbeta med myndigheterna om eventuella korrigerande åtgärder och bör ta initiativ till korrigerande åtgärder i den utsträckning detta är möjligt (till exempel skjuta upp leveransen tills kontakter har tagits med tillverkaren och eventuella andra nättaktörer).

Slutligen kan medlemsstaternas myndigheter enligt artikel 8.4 c i direktivet om allmän produktsäkerhet vidta åtgärder som riktar sig till varje annan person (än tillverkaren och distributören i den mening som avses i direktivet om allmän produktsäkerhet), när så är nödvändigt med hänsyn till deras medverkan i de åtgärder som vidtagits för att undanröja riskerna med en produkt, med beaktande av proportionalitetsprincipen ⁽⁶⁵⁾.

3.3 **Andra relevanta aktörer**

3.3.1 *Deklaranten enligt tullkodexen för unionen*

Deklaranten är den person som inger en tulldeklaration ⁽⁶⁶⁾. Behöriga myndigheter kan begära att deklaranter samarbetar vid genomförandet av marknadskontrollen.

Artiklarna 188 och 189 i tullkodexen ger tullmyndigheterna befogenheter att granska deklARATIONEN och de styrkande handlingarna, kontrollera riktigheten hos lämnade uppgifter, begära att deklaranter lämnar andra handlingar, undersöka varorna och ta prover. Dessa åtgärder vidtas på deklarantens ansvar och bekostnad.

3.3.2 *Tjänstelevererande mellanhänder på internet*

Ekonomiska aktörer kan sälja produkter direkt till konsumenter eller andra slutanvändare via nätbutiker eller använda marknadsplattformer på nätet ⁽⁶⁷⁾.

Direktivet om elektronisk handel ⁽⁶⁸⁾ fastställer den allmänna rättsliga ramen för elektronisk handel i EU. De skyldigheter som fastställs omfattar bland andra de som säljer eller gör reklam för varor eller tjänster på internet om dessa utför

⁽⁶¹⁾ Se fotnot 57. Dessutom ska de ekonomiska aktörerna enligt referensbestämmelserna i artikel R31 i beslut 768/2008/EG se till att alla lämpliga korrigerande åtgärder vidtas i fråga om alla berörda produkter som de har tillhandahållit på unionsmarknaden. De ekonomiska aktörerna ska när så krävs samarbeta med marknadskontrollmyndigheterna.

⁽⁶²⁾ Artiklarna 5.2 och 5.3 i direktivet om allmän produktsäkerhet.

⁽⁶³⁾ Artikel 5.2 i direktivet om allmän produktsäkerhet.

⁽⁶⁴⁾ Se fotnot 13.

⁽⁶⁵⁾ Artikel 8.2 i direktivet om allmän produktsäkerhet.

⁽⁶⁶⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013 av den 9 oktober 2013 om fastställande av en tullkodex för unionen (EUT L 269, 10.10.2013, s. 1). I artikel 5.15 i tullkodexen definieras en deklaranter som den person som inger en tulldeklaration i eget namn eller den person i vars namn en sådan deklARATION inges.

⁽⁶⁷⁾ Det finns företag som både tillhandahåller mellanhandstjänster på nätet och logistiktjänster. Deras respektive skyldigheter måste fastställas utifrån de uppgifter de utför i det givna fallet.

⁽⁶⁸⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG av den 8 juni 2000 om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden (direktivet om elektronisk handel) (EGT L 178, 17.7.2000, s. 1).

informationssamhällets tjänster⁽⁶⁹⁾ inom direktivets räckvidd. Direktivet om elektronisk handel kompletteras av annan EU-lagstiftning, särskilt konsument- och marknadsföringslagstiftningen⁽⁷⁰⁾.

I direktivet om elektronisk handel standardiseras också de undantag från ansvar för tredje parter innehåll som är tillämpliga på de tjänsteleverantörer av informationssamhällets tjänster som fungerar som mellanhänder. I detta syfte delas tjänsterna in i tre kategorier, där värdtjänsterna är de mest relevanta när det gäller produktsäkerhet och överensstämmelse⁽⁷¹⁾. Med värdtjänster avses de tjänster som tjänstelevererande mellanhänder, såsom marknadsplatser eller plattformar på internet⁽⁷²⁾, tillhandahåller genom att enbart passivt på en server lagra – och tillgängliggöra för allmänheten – information som lämnats av tjänstemottagaren, till exempel ett företag som säljer varor på nätet.

Tjänstelevererande mellanhänder som tillhandahåller värdtjänster kan under vissa förutsättningar undantas från ansvar⁽⁷³⁾ för olaglig information som tillhandahålls av tredje parter som använder deras nätverk eller olaglig verksamhet som tredje parter bedriver, till exempel information som innebär intrång i upphovsrätt eller varumärke eller orättvisa affärsmetoder. Vad som avses med olaglig information eller verksamhet definieras inte i direktivet om elektronisk handel, men på basis av unionens harmoniserade lagstiftning och direktivet om allmän produktsäkerhet kan detta också omfatta erbjudande av produkter som inte är säkra eller som inte uppfyller kraven⁽⁷⁴⁾.

Undantaget från ansvar förutsätter dock att vissa villkor är uppfyllda. Det är endast tillämpligt om den tjänstelevererande mellanhanden inte hade kännedom eller varit medveten om förekomsten av olaglig verksamhet eller olaglig information eller så snart han fått sådan kännedom eller blivit medveten om detta (till exempel genom ett tillräckligt precist och lämpligt underbyggt meddelande⁽⁷⁵⁾) handlat utan dröjsmål för att avlägsna informationen eller göra den oåtkomlig. Om leverantörerna av värdtjänster inte uppfyller dessa villkor kan de inte omfattas av undantaget och kan därmed hållas ansvariga för det innehåll som de lagrar.

Möjligheten att utnyttja ansvarsbegränsning enligt direktivet om elektronisk handel påverkar inte medlemsstaternas möjligheter att inrätta förfaranden för att avlägsna information eller göra den oåtkomlig⁽⁷⁶⁾.

Likaså kan en domstol eller administrativ myndighet i enlighet med medlemsstaternas rättssystem kräva att tjänsteleverantören upphör med eller förhindrar en överträdelse genom att avlägsna den tredje partens innehåll och/eller förhindra att den påstådda överträdelsen upprepas i framtiden⁽⁷⁷⁾. I detta syfte kan de offentliga myndigheterna ålägga tjänsteleverantörerna en särskild övervakningsskyldighet, förutsatt att dennas räckvidd har en klar inriktning, såsom beskrivs i del B avsnitt 5.2 i detta meddelande.

⁽⁶⁹⁾ Se artikel 1 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster (EUT L 241, 17.9.2015, s. 1). Denna definition omfattar alla tjänster som vanligtvis utförs mot ersättning på distans, på elektronisk väg och på individuell begäran av en tjänstemottagare.

⁽⁷⁰⁾ Se artikel 1.3 i direktivet om elektronisk handel. Direktiv som Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU av den 25 oktober 2011 om konsumenträttigheter (EUT L 304, 22.11.2011, s. 4) och Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/29/EG av den 11 maj 2005 om otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenterna på den inre marknaden (direktivet om otillbörliga affärsmetoder) (EUT L 149, 11.6.2005, s. 22) är tillämpliga på alla ekonomiska aktörer som räknas som näringsidkare och bedriver kommersiell verksamhet som riktar sig till konsumenterna, till exempel i samband med elektronisk handel. Enligt kommissionens vägledning om genomförandet/tillämpningen av direktiv 2005/29/EG bör e-handelsplattformarna själva vidta lämpliga åtgärder för att göra det möjligt för de externa näringsidkare som använder plattformarna att uppfylla kraven i EU:s produktlagstiftning och/eller lagkraven om produktsäkerhet (däribland uppgifter på webbplatsen om CE-märkning och erforderliga varningstexter, upplysningar och etiketter enligt tillämplig lagstiftning). Sektorsspecifik lagstiftning kan också innebära märkningskrav vid försäljning på internet, till exempel märkning av energirelaterade produkter enligt kommissionens delegerade förordning (EU) nr 518/2014. Kommissionens vägledning om genomförandet/tillämpningen av direktiv 2005/29/EG från den 25 maj 2016, SWD(2016) 163 final, finns tillgänglig på http://ec.europa.eu/justice/consumer-marketing/files/ucp_guidance_sv.pdf. Se särskilt sidorna 75–76.

⁽⁷¹⁾ Andra tjänster som beskrivs i direktivet om elektronisk handel är 1) "enbart vidarebefordran", såsom överföring av information (som lämnats av tjänstemottagaren) eller tillhandahållande av tillgång till ett kommunikationsnät (till exempel internetleverantörer) och 2) "cachning", såsom att effektivisera överföringen av information genom att till exempel duplicera en databas så att innehållet på servern kopieras i syfte att skapa global täckning.

⁽⁷²⁾ Vissa ekonomiska aktörer utför olika typer av tjänster. De kan tillhandahålla värdtjänster men även bedriva verksamhet i eget namn och tillhandahålla andra tjänster som har samband med e-handel. De behöriga myndigheterna måste alltid fastställa från fall till fall vilken funktion den ekonomiska aktören eller webbplatsen ska anses fylla.

⁽⁷³⁾ Artikel 14 i direktivet om elektronisk handel.

⁽⁷⁴⁾ Om ett sådant erbjudande betraktas som olagligt.

⁽⁷⁵⁾ I mål C-324/09, *L'Oréal* mot *eBay*, klargjorde EU-domstolen att den relevanta frågan som rör villkoren för att omfattas av ett undantag från ansvar var huruvida *eBay* var medveten om fakta eller omständigheter som gjort förekomsten av den olagliga verksamheten uppenbar (se punkterna 120–123).

⁽⁷⁶⁾ Artikel 14.3 och skäl 46 i direktivet om elektronisk handel.

⁽⁷⁷⁾ Artikel 14.3 och skäl 47 i direktivet om elektronisk handel.

Den nuvarande rättsliga grunden ger emellertid inte medlemsstaterna möjlighet att ålägga tjänsteleverantörer på internet, såsom leverantörer av värdtjänster, en allmän skyldighet att övervaka innehållet eller att aktivt efterforska fakta eller omständigheter som kan tyda på olaglig verksamhet.

Detta betyder till exempel att de nationella myndigheterna inte får ålägga sådana tjänsteleverantörer en allmän skyldighet att aktivt övervaka hela sin internettrafik och söka efter inslag som tyder på olaglig verksamhet, till exempel att produkter som inte uppfyller kraven eller som är farliga saluförs⁽⁷⁸⁾. Detta har klargjorts närmare av Europeiska unionens domstol⁽⁷⁹⁾.

I samband med marknads kontroll baserad på tillämpningen av direktivet om allmän produktsäkerhet, förordning (EG) nr 765/2008 och relevant harmoniserad unionslagstiftning är bestämmelserna i direktivet om elektronisk handel tillämpliga när produkter som inte är säkra eller som inte uppfyller kraven säljs genom en tjänstelevererande mellanhand på internet. Oavsett om åtgärder vidtas mot en tjänstelevererande mellanhand på internet eller inte ska marknads kontrollmyndigheterna bedriva marknads kontroll baserad på tillämpliga bestämmelser i direktivet om allmän produktsäkerhet, förordning (EG) nr 765/2008 och relevant harmoniserad unionslagstiftning och även rikta sig mot aktörerna i leveranskedjan (till exempel tillverkaren eller distributören när det gäller direktivet om allmän produktsäkerhet⁽⁸⁰⁾). Marknads kontrollmyndigheterna kan bedöma vilka åtgärder som är lämpligast från fall till fall och med beaktande av proportionalitetsprincipen. De bör också ta hänsyn till risknivån, huruvida den ekonomiska aktören är identifierbar, om åtgärderna brådskar och om åtgärder tidigare har vidtagits mot produkten i fråga etc.⁽⁸¹⁾.

3.3.3 Företag som tillhandahåller posttjänster

Direktivet om posttjänster omfattar inte varor som är belagda med restriktioner och förbud. Medlemsstaterna får emellertid införa villkor för tillhandahållandet av posttjänster i syfte att säkerställa uppfyllandet av väsentliga krav såsom säkerheten för nätet med hänsyn till transport av farligt gods⁽⁸²⁾. Eftersom företag som tillhandahåller posttjänster måste säkerställa att posthemligheten bevaras har de i princip inget ansvar för innehållet i det de levererar. Företagens arbete kan icke desto mindre påverkas av produktkontroller, eftersom paket som innehåller varor beställda från tredjeländer kan öppnas och kontrolleras av tullmyndigheterna⁽⁸³⁾.

DEL B. PRAKTISKA FRÅGOR SOM RÖR MARKNADSKONTROLL AV PRODUKTER SOM SÄLJS VIA INTERNET

Denna del innehåller råd och en del exempel på goda rutiner för medlemsstaternas myndigheter i fråga om marknads kontroll av produkter som saluförs via internet till konsumenter eller andra slutanvändare i EU, huvudsakligen baserade på nuvarande praxis⁽⁸⁴⁾.

1. Allmänna principer för marknads kontroll

Medlemsstaternas myndigheter måste ha vissa allmänna principer som är tillämpliga på både traditionell kontroll och kontroll på internet i åtanke när de bedriver marknads kontroll.

⁽⁷⁸⁾ Artikel 15 i direktivet om elektronisk handel.

⁽⁷⁹⁾ Se till exempel mål C-70/10, *SABAM mot Scarlet*, och mål C-360/10, *SABAM mot Netlog*, där domstolen ansåg att direktivet om elektronisk handel, Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG av den 22 maj 2001 om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället (direktivet om upphovsrätt) (EGT L 167, 22.6.2001, s. 10), och Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/48/EG av den 29 april 2004 om säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter, (EUT L 195, 2.6.2004, s. 16) jämförda med varandra och tolkade mot bakgrund av de krav som följer av skyddet av de tillämpliga grundläggande rättigheterna, ska tolkas så, att de utgör hinder för att en nationell domstol förelägger en värdtjänsteleverantör att införa ett system för filtrering av den information som användarna lagrat på värdtjänsteleverantörens servrar som tillämpas utan åtskillnad i förhållande till samtliga kunder, i förebyggande syfte, på värdtjänsteleverantörens egen bekostnad, och utan begränsningar i tiden och vilket kan upptäcka elektroniska filer innehållande musikaliska eller audiovisuella verk samt filmverk, till vilka den som har yrkat föreläggande gör anspråk på att inneha de immateriella rättigheterna, i syfte att blockera tillhandahållandet till allmänheten av sådana verk som innebär upphovsrättsintrång.

⁽⁸⁰⁾ Se artikel 8.4 i direktivet om allmän produktsäkerhet.

⁽⁸¹⁾ Artikel 8.2 och artikel 18.1 andra och tredje stycket i direktivet om allmän produktsäkerhet. Artiklarna 18.4, 19.1, 20.2 och 21 i förordning (EG) nr 765/2008.

⁽⁸²⁾ Artiklarna 9 och 2.19 i direktivet om posttjänster.

⁽⁸³⁾ Se tullkodexen för unionen, artiklarna 46, 188 och 189.

⁽⁸⁴⁾ En beskrivning av några myndighetsrutiner finns i *Study on Good Practice in Market Surveillance Activities related to Non-Food Consumer Products sold Online* och bilagan till denna: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> och <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>

Enligt proportionalitetsprincipen⁽⁸⁵⁾ ska myndigheterna vidta åtgärder som står i proportion till den grad av risk som produkten medför⁽⁸⁶⁾ och/eller hur allvarligt det är att produkten inte uppfyller kraven⁽⁸⁷⁾. Samtidigt ska vederbörlig hänsyn tas till försiktighetsprincipen.

Marknadskontrollen bör vidare främst rikta sig mot de mest relevanta aktörerna i leveranskedjan och korrigerande åtgärder utkrävas av särskilt den (antingen tillverkaren eller importören) som ansvarar för utsläppandet av produkten på unionsmarknaden, innan eller samtidigt med att distributören, som befinner sig nedströms i leveranskedjan, anmodas att vidta åtgärder.

Vidare bör myndigheter från olika medlemsstater samarbeta så att marknadskontrollen blir effektiv⁽⁸⁸⁾. Detta är särskilt viktigt med tanke på e-handels gränsöverskridande natur.

2. Strategi för och planering av marknadskontroll på internet

För att kunna bedriva en effektiv marknadskontroll bör medlemsstaterna anta en strategi för marknadskontrollen av produkter som saluförs på internet. Därigenom kan de anpassa sin uppgift att övervaka en stor mängd produkter på nätet till de resurser som finns tillgängliga för kontroller. Denna strategi bör inbegripa prioriteringar för kontrollverksamheten med åtföljande resursfördelning. Strategin bör ta hänsyn till att medlemsstaternas myndigheter kan bedriva marknadskontroll förebyggande eller i efterhand.

Förebyggande marknadskontroll innebär att myndigheterna kontrollerar vissa produktkategorier eller vissa ekonomiska aktörer på eget initiativ och utifrån sina egna riskrelaterade kriterier. Marknadskontrollmyndigheterna bör i första hand rikta sina kontroller mot de ekonomiska aktörer som orsakar störst skada inom myndigheternas ansvarsområden.

När medlemsstaternas myndigheter bedriver marknadskontroll i efterhand sker detta efter att de har fått information om att farliga produkter och produkter som inte uppfyller kraven saluförs på nätet. Sådan marknadskontroll kan genomföras med hjälp av olika informationskällor. Ett effektivt sätt är att kontrollera om farliga produkter som finns med i EU:s system för snabbt informationsutbyte om farliga icke-livsmedelsprodukter säljs via internet⁽⁸⁹⁾. Andra informationskällor som kan användas i detta syfte är Organisationens för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) globala portal för återkallade produkter⁽⁹⁰⁾, klagomål från konsumenter samt uppgifter från andra myndigheter, ekonomiska aktörer och medierna.

3. Att organisera marknadskontroll på internet

För att medlemsstaternas myndigheter ska kunna kontrollera produkter som säljs på nätet måste de göra vissa praktiska förändringar av sina traditionella förfaranden för marknadskontroll.

Erfarenheter från en del medlemsstater visar att man genom att inrätta centrala enheter med uppgift att övervaka och spåra farliga produkter och produkter som inte uppfyller kraven på nätet kan effektivisera användningen av marknadskontrollmyndigheternas tillgängliga resurser⁽⁹¹⁾ ⁽⁹²⁾. När enheten för marknadskontroll på internet har upptäckt farliga produkter och produkter som inte uppfyller kraven samt identifierat den ekonomiska aktören i fråga kan behöriga inspektörer svara för uppföljningen.

Internetinspektörerna bör ha särskilda kunskaper och medvetenhet om nätmiljön och undersökningarna för att på ett effektivt sätt kunna upptäcka farliga produkter och produkter som inte uppfyller kraven. I det avseendet kan man genom att utforma särskilda standardrutiner och riktlinjer för medlemsstaternas marknadskontroll av produkter som säljs på nätet

— hjälpa de tjänstemän som utför marknadskontrollerna att lagra relevant information som rör internetkontroller på en plats och på ett strukturerat sätt och

⁽⁸⁵⁾ På basis av artikel 18.4 i förordning (EG) nr 765/2008 och artikel 8.2 i direktivet om allmän produktsäkerhet.

⁽⁸⁶⁾ Artikel 8.2 i direktivet om allmän produktsäkerhet.

⁽⁸⁷⁾ Artiklarna 18.4, 19.1, 20.2 och 21 i förordning (EG) nr 765/2008.

⁽⁸⁸⁾ Enligt artikel 24 i förordning (EG) nr 765/2008 ska myndigheterna på begäran bistå varandra och utbyta information och dokumentation. Se även dokument 2015-IMP-MSG-02rev03 som har antagits av expertgruppen för den inre marknaden för varor – *Market Surveillance and Conformity Assessment Policy* <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/17108/attachments/1/translations/en/renditions/native>

⁽⁸⁹⁾ http://ec.europa.eu/consumers/consumers_safety/safety_products/rapex/index_en.htm

⁽⁹⁰⁾ <http://globalrecalls.oecd.org/>

⁽⁹¹⁾ Medlemsstaternas rutiner: Fall 5 och 6 i *Study on Good Practice in Market Surveillance Activities related to Non-Food Consumer Products sold Online* – <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> och <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

⁽⁹²⁾ Sådana enheter kan till exempel effektivisera marknadskontrollen genom att kontrollera att kraven i olika rättsakter är uppfyllda samtidigt (till exempel om produktsäkerhet och energimärkning).

— göra deras verksamhet effektivare⁽⁹³⁾.

Dessutom bör medlemsstaternas myndigheter organisera gemensamma utbildningar och utbyta information med varandra och med kommissionen om bästa metoder för internetkontroller.

Internetkontroller som sammanhänger med att upprätthålla lagar om produktsäkerhet och lagstiftningen om skydd för konsumenternas ekonomiska intressen⁽⁹⁴⁾ har många gemensamma kännetecken. De riktar sig ofta mot webbplatser av samma slag eller till och med samma ekonomiska aktörer. Därför kan det vara effektivt om internetkontroller som rör båda områdena genomförs av samma centraliserade enheter, speciellt när samma myndighet ansvarar för dessa politikområden, såsom är fallet i merparten av medlemsstaterna i dag. Med tanke på likheterna mellan dessa internetkontroller kan vägledning om ett konsumentpolitiskt område också vara användbar på andra områden.

4. Särdrag hos och förutsättningar för internetkontroller

När en strategi för marknadskontrollen på nätet har fastställts och arbetet har planerats och organiserats kan medlemsstaternas myndigheter genomföra undersökningarna mer effektivt. Det finns emellertid vissa särdrag och förutsättningar som man måste ta hänsyn till när undersökningarna genomförs.

En av de viktigaste skillnaderna mellan undersökningar på internet och kontroller i traditionella leveranskedjor är myndigheternas tillgång till de fysiska produkterna. Vid internetkontroller måste myndigheterna verifiera de uppgifter som finns på den webbplats där produkten saluförs, och om det är tveksamt om kraven uppfylls måste de införskaffa produktprover. I traditionella leveranskedjor kan myndigheterna relativt lätt få tillgång till prover från distributionskedjan. Så är det inte med nätprodukter. Om det finns ett lager med produkter i medlemsstaten i fråga kan det vara enkelt att skaffa prover. Om produkterna däremot bara finns tillgängliga i en annan medlemsstat bör man använda sig av gränsöverskridande samarbete för att erhålla produktprover för testning, eller komma överens om att testerna ska genomföras där produkterna finns. Myndigheterna behöver också köpa produkter på nätet för att kunna testa dem. Här kan det vara till fördel för undersökningen om marknadskontrollmyndigheterna gör anonyma inköp, som vanliga kunder⁽⁹⁵⁾.

En annan stor skillnad mellan undersökningar på internet och i traditionella leveranskedjor är svårigheterna att finna ansvariga ekonomiska aktörer för att kunna begära mer information, ta prover och genomföra andra åtgärder för marknadskontroll. Om informationen inte är lätt tillgänglig kan den mest problematiska delen av internetkontrollen vara att hitta de ekonomiska aktörer som saluför produkterna på nätet. Därför bör marknadskontrollmyndigheterna använda tillgängliga verktyg för att begära in de uppgifter de behöver för att identifiera ekonomiska aktörer från olika informationskällor, såsom internetleverantörer, register över domännamn⁽⁹⁶⁾, leverantörer av betalningstjänster, mellanhänder (till exempel plattformar) och logistikföretag.

När marknadskontrollmyndigheterna försöker inhämta uppgifter om en viss ekonomisk aktör måste de ta hänsyn till reglerna om skydd för personuppgifter (se dataskyddsdirektivet⁽⁹⁷⁾ och från och med den 25 maj 2018 den allmänna dataskyddsförordningen⁽⁹⁸⁾ och direktivet om integritet och elektronisk kommunikation⁽⁹⁹⁾). Eftersom de nationella myndigheterna måste följa tillämpliga bestämmelser bör deras behöriga nationella tillsynsmyndigheter för skydd av personuppgifter kontrollera dessa processer⁽¹⁰⁰⁾.

⁽⁹³⁾ Medlemsstaternas rutiner: Fall 3 och 4 i *Study on Good Practice in Market Surveillance Activities related to Non-Food Consumer Products sold Online* – <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> och <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>

⁽⁹⁴⁾ http://ec.europa.eu/consumers/consumer_rights/index_en.htm

⁽⁹⁵⁾ Medlemsstaternas rutiner: Fall 11 i *Study on Good Practice in Market Surveillance Activities related to Non-Food Consumer Products sold Online* – <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> och <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>

⁽⁹⁶⁾ En förteckning över domännamnregister finns på <http://www.iana.org/domains/root/db>

⁽⁹⁷⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (dataskyddsdirektivet) (EGT L 281, 23.11.1995, s. 31).

⁽⁹⁸⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (den allmänna dataskyddsförordningen) (EUT L 119, 4.5.2016, s. 1).

⁽⁹⁹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG av den 12 juli 2002 om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation (direktivet om integritet och elektronisk kommunikation) (EGT L 201, 31.7.2002, s. 37).

⁽¹⁰⁰⁾ Det bör noteras att syftet med detta dokument inte är att behandla alla relevanta krav på dataskydd i EU-rätten på ett uttömmande sätt.

Under sina internetkontroller kan medlemsstaternas myndigheter vidare behöva samla in bevisning om farliga produkter och produkter som inte uppfyller kraven. Denna insamling av bevismaterial bör genomföras på ett sätt som tar med i beräkningen att uppgifter på internet snabbt kan ändras eller tas bort. Med hjälp av olika tekniska verktyg kan man se till att bevismaterial som rör internetkontroller registreras och lagras på ett sådant sätt att det kan användas i eventuella kommande rättsprocesser.

5. **Korrigerande åtgärder för produkter som säljs på nätet**

Medlemsstaternas myndigheter måste vidta korrigerande åtgärder i fråga om produkter som säljs på nätet som är farliga eller inte uppfyller kraven. I gränsöverskridande situationer kan detta nödvändiggöra samarbete med andra myndigheter än myndigheterna i medlemsstaten i fråga.

5.1 **Korrigerande åtgärder som är beroende av var den ekonomiska aktören har sitt säte**

De nationella marknadskontrollmyndigheterna har inga tillsynsbefogenheter utanför sina jurisdiktioner. Detta innebär att de nationella myndigheternas möjligheter att vidta korrigerande åtgärder liksom dessa åtgärders effektivitet beror på var de ekonomiska aktörerna är etablerade. I det här avsnittet beskrivs de åtgärder som medlemsstaternas myndigheter kan vidta beroende av var en identifierad ekonomisk aktör som tillhandahåller produkter som är farliga eller inte uppfyller kraven är etablerad samt hur myndigheterna kan samarbeta.

5.1.1 *Om den ekonomiska aktören är etablerad inom myndighetens jurisdiktion*

Om den ekonomiska aktören är etablerad inom myndighetens jurisdiktion kan myndigheten vidta de åtgärder den har befogenheter för. Efter att ha identifierat den ekonomiska aktören kan myndigheten begära in dokumentation från denna som kan visa att kraven är uppfyllda (till exempel EU-försäkran om överensstämmelse, relevant teknisk dokumentation, provningsrapporter etc.) och vidta erforderliga korrigerande åtgärder ⁽¹⁰¹⁾.

5.1.2 *Om den ekonomiska aktören är etablerad i EU, men utanför myndighetens jurisdiktion*

Om internetkontrollen visar att farliga produkter och produkter som inte uppfyller kraven saluförs av en nätaaktör som är etablerad i EU, men utanför den undersökande myndighetens jurisdiktion, bör de nationella myndigheterna också först kontakta den relevanta ekonomiska aktören direkt för att inhämta den information som behövs för undersökningen eller begära korrigerande åtgärder om bristande efterlevnad upptäcks ⁽¹⁰²⁾.

Om en ekonomisk aktör inte samarbetar bör den nationella myndigheten använda sig av gränsöverskridande samarbete enligt följande ⁽¹⁰³⁾:

- Om land A:s marknadskontrollmyndighet behöver information för att kunna bedöma efterlevnaden hos en ekonomisk aktör i land B och aktören inte svarar på begäran om dokumentation kan marknadskontrollmyndigheten i land A begära bistånd av marknadskontrollmyndigheten i land B ⁽¹⁰⁴⁾.
- Om den ekonomiska aktören inte frivilligt vidtar korrigerande åtgärder kan marknadskontrollmyndigheten i land A ⁽¹⁰⁵⁾ i) vidta tvångsåtgärder i fråga om de produkter som görs tillgängliga på nätet inom denna myndighets jurisdiktion oberoende av att den ekonomiska aktören är etablerad i land B ⁽¹⁰⁶⁾ och ii) när så är lämpligt anmäla åtgärderna via informations- och kommunikationssystemet för marknads kontroll (ICSMS) ⁽¹⁰⁷⁾/systemet för snabbt informationsutbyte om farliga icke-livsmedelsprodukter (Rapex). Marknadskontrollmyndigheterna i de övriga medlemsstaterna bör vidta uppföljningsåtgärder och anmäla dessa till Rapex och/eller för tillämpning av skyddsklausulförfarandet. Marknadskontrollmyndigheten i land B bör kontakta tillverkaren eller importören till EU och begära korrigerande åtgärder avseende alla berörda produkter ⁽¹⁰⁸⁾.

⁽¹⁰¹⁾ Artiklarna 19.1 och 21 i förordning (EG) nr 765/2008.

⁽¹⁰²⁾ Enligt artikel 19.2 i förordning (EG) nr 765/2008 ska marknadskontrollmyndigheterna samarbeta med de ekonomiska aktörerna beträffande åtgärder som kan förhindra eller minska risker orsakade av produkter som dessa aktörer tillhandahållit. Sektorsspecifik lagstiftning anpassad till referensbestämmelserna i artiklarna R2.8, R4.7 och R5.4 i beslut 768/2008/EG innehåller en allmän skyldighet för de berörda ekonomiska aktörerna att vidta korrigerande åtgärder för att få produkter som de anser eller har anledning att tro inte överensstämmer med tillämplig harmoniserad unionslagstiftning att uppfylla kraven. Dessutom ska de ekonomiska aktörerna enligt sektorsspecifik lagstiftning anpassad till referensbestämmelserna i artikel R31 i beslut 768/2008/EG se till att alla lämpliga korrigerande åtgärder vidtas i fråga om alla berörda produkter som de har tillhandahållit på unionsmarknaden.

⁽¹⁰³⁾ <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/17108/attachments/1/translations/en/renditions/native>

⁽¹⁰⁴⁾ Den rättsliga grunden för ömsesidigt bistånd av detta slag fastställs i artikel 24.2 i förordning (EG) nr 765/2008.

⁽¹⁰⁵⁾ Artikel 19.3 i förordning (EG) nr 765/2008.

⁽¹⁰⁶⁾ Detta påverkar inte möjligheterna att parallellt vidta åtgärder gentemot distributörer som är baserade i myndighetens egna land för att kunna rikta sig mot företag som fysiskt är belägna inom dess territorium.

⁽¹⁰⁷⁾ <https://webgate.ec.europa.eu/icsms/>.

⁽¹⁰⁸⁾ Enligt artikel 12 i direktivet om allmän produktsäkerhet och artikel 22 i förordning (EG) nr 765/2008 samt i enlighet med unionens skyddsklausulförfarande i sektorsspecifik lagstiftning eller bestämmelser anpassade till referensbestämmelserna i artiklarna R31.6 och R31.8 i beslut 768/2008/EG.

Kommissionen underlättar gränsöverskridande samarbete av detta slag genom att tillhandahålla en lista med kontaktuppgifter för behöriga myndigheter i medlemsstaterna ⁽¹⁰⁹⁾.

5.1.3 Om den ekonomiska aktören är etablerad utanför EU

Medlemsstaternas myndigheter har vissa möjligheter att vidta åtgärder mot ekonomiska aktörer som är etablerade utanför EU. Sådana ekonomiska aktörer bör göras medvetna om att produkter som saluförs på internet till kunder i EU måste uppfylla EU:s krav. De bör också informeras om sina skyldigheter och anmodas att åtgärda eventuell bristande efterlevnad. Medlemsstaterna kan vid behov blockera webbplatser som erbjuder farliga produkter eller produkter som inte uppfyller kraven. Medlemsstaternas möjligheter att vidta särskilda åtgärder i detta syfte fastställs främst i artikel 8.1 d och e i direktivet om allmän produktsäkerhet. Enligt artikel 16.2 i förordning (EG) nr 765/2008 kan marknadskontrollmyndigheterna också vidta nödvändiga åtgärder för att se till att produkter dras tillbaka eller förbjuds eller hindras från att tillhandahållas på marknaden.

Samarbete med myndigheter i andra jurisdiktioner kan ge de verktyg som behövs i dessa fall. Därför uppmantras medlemsstaterna att samarbeta med behöriga myndigheter i tredjeländer. Medlemsstaterna uppmanas att informera kommissionen om sådana samarbeten. Detta är särskilt viktigt när det gäller frågor som kan behöva hanteras samordnat på EU-nivå, för att underlätta samarbetet om undersökningar som rör säkerheten och överensstämelsen hos produkter som saluförs på nätet till konsumenter eller andra slutanvändare i EU. I sina anmälningar om farliga produkter i systemet för snabbt informationsutbyte bör medlemsstaterna ange om produkten har sålts via internet från ett tredjeland samt genom vilken nätbutik eller nätplattform.

Det finns redan ett särskilt ramverk för internationellt samarbete om produktsäkerhet i form av systemet Rapex-Kina, som har upprättats av kommissionens avdelningar och den kinesiska myndigheten *General Administration of Quality Supervision, Inspection and Quarantine* (AQSIQ) ⁽¹¹⁰⁾.

När produkter som saluförs på nätet kommer in i EU från tredjeländer bör samarbete mellan marknadskontrollmyndigheterna och tullen också eftersträvas i syfte att kontrollera och stoppa leveranser av produkter vid gränserna ⁽¹¹¹⁾ ⁽¹¹²⁾. Detta är avgörande när leveranser görs direkt till kunder i EU från länder utanför EU och ingen ekonomisk aktör finns närvarande i EU.

5.2 Särskilda korrigerande åtgärder för produkter som säljs på nätet

När produkter saluförs på nätet kan det i vissa fall vara tillåtet enligt nationell lag för marknadskontrollmyndigheterna att begära att leverantörer av förmedlingstjänster på internet (till exempel leverantörer av värdtjänster, såsom nätplattformar) vidtar särskilda korrigerande åtgärder för att avlägsna eller omöjliggöra åtkomst till information på deras webbplatser om produkter som inte uppfyller kraven eller som inte är säkra. Detta gäller även när säljaren är etablerad utanför EU. Detta kallas "förfarandet för anmälan och åtgärder" ⁽¹¹³⁾.

Även om detta förfarande inte fastställs i direktivet om elektronisk handel kan det anses basera sig på villkoren i artikel 14.1 i detta direktiv för att undantas från ansvar när det gäller kännedom och medvetenhet samt att avlägsna eller göra information oåtkomlig. Marknadskontrollmyndigheterna bör ha de befogenheter och resurser som krävs för

⁽¹⁰⁹⁾ <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/12802/attachments/1/translations/en/renditions/native>,
<http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/12803/attachments/1/translations/en/renditions/native>,
http://ec.europa.eu/consumers/consumers_safety/safety_products/rapex/index_en.htm

⁽¹¹⁰⁾ Rapex-Kina möjliggör regelbunden och snabb dataöverföring om farliga icke-livsmedelsprodukter mellan de myndigheter som övervakar produktsäkerheten i EU och Kina. Kommissionen förser de kinesiska myndigheterna med information om farliga konsumentprodukter med ursprung i Kina vilka medlemsstaterna har anmält via systemet för snabbt informationsutbyte om farliga icke-livsmedelsprodukter (Rapex). De kinesiska myndigheternas undersöker dessa anmälningar och vidtar när så är möjligt åtgärder mot dessa produkter, vilka kan innebära att fortsatt export av dessa produkter till EU förhindras eller begränsas.

⁽¹¹¹⁾ Artikel 27 i förordning (EG) nr 765/2008.

⁽¹¹²⁾ Mer information om samarbete med tullen finns i kommissionens meddelande C(2016) 1958 final 2016 års blåbok om genomförandet av EU:s produktbestämmelser och i Riktlinjer för importkontroll avseende produktsäkerhet och produktöverensstämmelse, som finns tillgängliga på http://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/common/publications/info_docs/customs/product_safety/guidelines_sv.pdf

⁽¹¹³⁾ Se meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén "Onlineplattformar och den digitala inre marknaden, möjligheter och utmaningar för Europa" från 25.5.2016, COM(2016) 288, som finns tillgängligt på <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX:52016DC0288>

att tillämpa detta förfarande för anmälan och åtgärder direkt eller inleda samarbeten med de nationella myndigheter som ansvarar för genomförandet av direktivet om elektronisk handel⁽¹¹⁴⁾.

Om en mellanhand på internet vill utnyttja möjligheten att undantas från ansvar enligt artikel 14.1 i direktivet om elektronisk handel måste denna snabbt agera för att avlägsna olaglig information eller göra den oåtkomlig efter att ha fått meddelande om till exempel att en produkt är farlig eller inte uppfyller kraven⁽¹¹⁵⁾. Därför bör myndigheterna när de gör en anmälan se till att lämna de upplysningar som krävs för att leverantörerna av förmedlingstjänster ska ha rimliga möjligheter att identifiera den olagliga informationen.

Dessutom förbjuder visserligen artikel 15.1 i direktivet om elektronisk handel medlemsstaterna att införa en allmän skyldighet att övervaka eller aktivt efterforska fakta, men medlemsstaterna får enligt denna artikel fastställa skyldigheter för mellanhänder att omedelbart informera de behöriga myndigheterna om påstådda olagliga verksamheter som har utförts av mottagarna av deras tjänster. Mellanhänderna kan också åläggas att till behöriga myndigheter på deras begäran lämna information som gör det möjligt att identifiera de mottagare av deras tjänster med vilka de har ingått lagringsavtal.

För att hjälpa mellanhänderna att reagera effektivt och snabbt inhämta information om saluföringen på deras webbplatser av produkter som inte är säkra eller inte uppfyller kraven bör medlemsstaternas myndigheter etablera nära kontakter med viktiga mellanhänder som tillhandahåller värdtjänster för produkter som säljs på nätet.

Vid sidan av eventuella förfaranden för anmälan och åtgärder enligt nationell lag kan en del marknadskontrollmyndigheter i EU också blockera och stänga vissa webbplatser på grundval av sina respektive nationella rättsliga ramar.

När det gäller de faktorer som särskiljer hanteringen av produktsäkerhet inom e-handeln bör man slutligen notera att fördelen med köp via internet är att konsumenterna och andra slutanvändare lätt kan identifieras, eftersom deras kontaktuppgifter blir tillgängliga när de handlar på nätet. Detta betyder att de berörda ekonomiska aktörerna lättare kan nå kunderna om korrigerande åtgärder, såsom återkallelse av en produkt, behöver vidtas⁽¹¹⁶⁾.

DEL C. ATT ÖKA MEDVETENHETEN BLAND KONSUMENTER OCH FÖRETAG OM SÄKERHET OCH ÖVERENSSTÄMMELSE HOS PRODUKTER SOM SÄLJS VIA INTERNET

I den här delen beskrivs bästa metoder för medlemsstaternas myndigheter när det gäller att öka medvetenheten bland konsumenterna och företagen om de utmaningar som försäljningen på nätet av produkter som är farliga eller inte uppfyller kraven medför.

1. Att öka konsumenternas medvetenhet

Ett sätt att förhindra att konsumenterna utsätts för risker för sin hälsa och säkerhet och andra risker genom att köpa produkter på nätet är att öka deras medvetenhet om de utmaningar som sammanhänger med köp via internet och ge dem verktyg att fatta välgrundade beslut.

Myndigheterna bör förbättra konsumentskyddet genom att komplettera sin övervaknings- och tillsynsverksamhet med informationskampanjer riktade till konsumenterna.

Myndigheterna kan utforma sina verktyg för kommunikation och information med utgångspunkten att konsumenterna i allmänhet förväntar sig att de produkter de köper på nätet är säkra och uppfyller kraven. Konsumenterna inser inte omedelbart vilka risker som kan vara förknippade med att handla på nätet⁽¹¹⁷⁾.

Syftet med det här kapitlet är att försöka besvara två frågor som sammanhänger med att öka konsumenternas medvetenhet: Vad behöver konsumenterna veta och hur kan medlemsstaternas myndigheter informera konsumenterna? Förslagen nedan kan användas i informationskampanjer riktade till konsumenterna.

⁽¹¹⁴⁾ Mer information om dessa skyldigheter finns i arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar "Online services, including e-commerce, in the Single Market", s. 30, http://ec.europa.eu/internal_market/e-commerce/docs/communication2012/SEC2011_1641_en.pdf

⁽¹¹⁵⁾ "Upplysningar om påstått olaglig verksamhet och information kan visa sig inte vara tillräckligt precisa [...]. Inte desto mindre utgör detta i regel en omständighet som den nationella domstolen ska beakta vid prövningen av om näringsidkaren, mot bakgrund av dessa upplysningar, var medveten om sådana fakta eller omständigheter som borde ha föranlett en försiktig näringsidkare att inse att verksamheten eller informationen var olaglig" – mål C-324/09 *L'Oréal SA med flera mot eBay International AG med flera*, punkt 122.

⁽¹¹⁶⁾ Kraven på dataskydd måste beaktas.

⁽¹¹⁷⁾ Se till exempel: "The consumer perspective regarding product safety for online purchases", NVWA 2016, anmäld i OECD (2016), "Online Product Safety: Trends and Challenges", OECD Digital Economy Papers, No. 261, OECD Publishing, Paris. DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/5j1nb5q93jlt-en>.

1.1 Vad behöver konsumenterna veta?

När det gäller produktsäkerhet och överensstämmelse kan medlemsstaternas myndigheter vidta åtgärder för att se till att konsumenterna åtminstone känner till följande väsentliga aspekter av internetförsäljning av konsumentprodukter:

- Konsumentprodukter (både de som säljs på nätet och i traditionella butiker) omfattas av en mängd rättsliga krav i syfte att förhindra att produkterna medför risker för konsumenternas hälsa och säkerhet eller andra risker.
- Konsumenterna som handlar på nätet bör uppmuntras att kontrollera om den erforderliga informationen om produkten finns med, till exempel varningar och upplysningar om spårbarhet (såsom tillverkarens och i tillämpliga fall även importörens adress och kontaktuppgifter) ⁽¹¹⁸⁾.
- Marknadskontrollmyndigheterna i EU:s medlemsstater svarar inom sina ansvarsområden för övervakning av marknaden i syfte att säkerställa att produkter som saluförs är säkra och uppfyller tillämpliga krav.
- För att minimera riskerna med att köpa osäkra produkter på nätet kan konsumenterna
 - kontrollera om de produkter de är intresserade av omfattas av restriktiva åtgärder såsom återkallelser, på till exempel Rapex webbplats ⁽¹¹⁹⁾, Organisationens för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) portal om återkallade produkter ⁽¹²⁰⁾ eller i nationella förteckningar över återkallade produkter,
 - kontrollera om den informationen som lämnas av nätsäljaren överensstämmer med upplysningarna på tillverkarens webbplats ⁽¹²¹⁾ och
 - kontakta säljaren eller webbplatsen för att försöka ta reda på om produkten uppfyller relevanta EU-krav.
- Konsumenterna bör informeras om verktyg som kan användas för att framföra klagomål och rapportera säkerhetsproblem och andra problem med bristande överensstämmelse hos produkter som köpts via internet till myndigheterna. De bör även informeras om sina rättigheter i egenskap av konsumenter när en produkt återkallas.

Mer detaljerad sektorsspecifik information kan tillhandahållas om produktkategorier där sannolikheten för allvarliga risker, olyckor och skador är större ⁽¹²²⁾.

1.2 Hur bör medlemsstaterna informera konsumenterna om säkerhetsaspekter av produkter som bör beaktas vid internetköp?

Det här avsnittet handlar om särskilda verktyg för konsumentinformation och bästa metoder som redan används av många medlemsstater för att ge konsumenterna information om produktsäkerhet på nätet.

1.2.1 Myndigheternas webbplatser

Myndigheterna kan på sina webbplatser tillhandahålla kortfattad och aktuell information om produktsäkerhetslagar och konsumenternas rättigheter samt ekonomiska aktörers rättigheter och skyldigheter. På dessa webbplatser kan myndigheterna ge utrymme för konsumenterna att framföra klagomål om säkerhet och/eller bristande överensstämmelse hos produkter som säljs på nätet.

⁽¹¹⁸⁾ Se även kommissionens vägledning om genomförandet/tillämpningen av direktiv 2005/29/EG från den 25 maj 2016 om otillbörliga affärsmetoder, SWD(2016) 163 final, som finns tillgänglig på http://ec.europa.eu/justice/consumer-marketing/files/ucp_guidance_sv.pdf, särskilt sidan 77 om säkerhetsvarningar om en viss produkt. Se även till exempel artikel 11.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/48/EG av den 18 juni 2009 om leksakers säkerhet (EUT L 170, 30.6.2009, s. 1).

⁽¹¹⁹⁾ http://ec.europa.eu/consumers/consumers_safety/safety_products/rapex/alerts/main/index.cfm?event=main.search

⁽¹²⁰⁾ <http://globalrecalls.oecd.org/>

⁽¹²¹⁾ Den som säljer en produkt på nätet är inte alltid identisk med tillverkaren. Nätsäljare kan köpa varor av tillverkaren och sälja dem via en webbplats (eller via mellanhänder/leverantörer av värdtjänster). Det är emellertid också möjligt att det är tillverkaren som tillverkar och säljer sina egna produkter i en egen nätbutik.

⁽¹²²⁾ Se till exempel: <http://www.electricalsafetyfirst.org.uk/mediafile/100129855/Buying-Electrical-Goods-Online-A5-Leaflet-2014.pdf>

1.2.2 Att använda medierna och medvetenhetshöjande kampanjer

Myndigheterna kan använda medierna och internet för att sprida viktiga budskap till konsumenterna. Exempel på mediekanaler som kan användas för att nå en stor publik är etablerade tv-program, specialiserade webbplatser, pressen och särskilda konsumenttidningar.

När säkerhetsrelaterade problem blir nyhetsstoff kontaktar pressen mycket ofta myndigheterna för kommentarer och intervjuer. Detta kan ge myndigheterna tillfälle att framhålla viktiga frågor för konsumenterna när det gäller köp av produkter via internet⁽¹²³⁾.

Myndigheterna uppmanas också att organisera medvetenhetshöjande kampanjer, bland annat i sociala medier, med inriktning på säkerhet och överensstämmelse hos produkter som säljs på nätet. Dessa kampanjer kan inbegripa information om vad man bör tänka på för att kunna handla säkert på internet.

1.2.3 System för klagomål från konsumenterna

System för klagomål från konsumenterna är viktiga för marknadskontrollmyndigheterna, eftersom de ger information om farliga produkter och produkter som inte uppfyller kraven liksom konsumenternas problem och behov⁽¹²⁴⁾. Klagomål är en bra källa till information som underlag för planeringen av övervakningen och informationen till konsumenterna. De nationella myndigheterna kan lämna tydlig information till konsumenterna om a) när de ska klaga, b) hur de gör för att klaga och c) vilken myndighet som ansvarar för att hantera klagomålen.

Medlemsstaterna kan se till att systemen för klagomål från konsumenterna finns tillgängliga på internet när det gäller nätförsäljningen av farliga produkter och produkter som inte uppfyller kraven, med hänsyn tagen till kommissionens rekommendation om användning av en harmoniserad metod för klassificering och rapportering av klagomål och förfrågningar från konsumenterna i EU⁽¹²⁵⁾.

2. Att öka företagets medvetenhet

Även om ansvaret för att följa EU:s regler åvilar de ekonomiska aktörerna bidrar insatser för att öka företagets medvetenhet om de krav de måste uppfylla till att säkerställa att konsumenterna får säkra produkter som uppfyller kraven. Att information om tillämpliga regler finns tillgänglig bidrar i allmänhet till att produkterna på marknaden blir säkrare, eftersom det påverkar de ekonomiska aktörernas beteende i positiv riktning. Regelefterlevnad medför många fördelar för de ekonomiska aktörerna: de kan använda sina resurser på ett effektivt sätt, slipper kostnader för korrigerande åtgärder och undviker att förlora i anseende.

Arbetet med att öka medvetenheten hos företagen börjar vanligen med att de ges enkel tillgång till grundläggande information om tillämpliga krav och om hur de ska göra för att uppfylla dem. För effektivitetens skull kan information lämnas om specifika sektorer eller produkter. I detta syfte kan klassiska informationskampanjer, seminarier om säkerhet och överensstämmelse etc. anpassas till internetmiljön⁽¹²⁶⁾.

Ett annat sätt att nå företagen är att utfärda särskilda riktlinjer för dem. I sådana riktlinjer kan man framhålla all användbar information om hur man säljer säkra varor som uppfyller kraven inom en viss sektor på nätet, vilka krav som måste uppfyllas och vilka skyldigheter internetaktören har. Man kan också framhålla de påföljder och sanktioner som internetaktörerna kan åläggas om de bryter mot tillämplig lagstiftning⁽¹²⁷⁾.

⁽¹²³⁾ Medlemsstaternas praxis i fråga om att använda medierna för att informera konsumenterna beskrivs i fall 12 i *Study on Good Practice in Market Surveillance Activities related to Non-Food Consumer Products sold Online* – <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> och <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>

⁽¹²⁴⁾ Medlemsstaternas rutiner: Fall 9 i *Study on Good Practice in Market Surveillance Activities related to Non-Food Consumer Products sold Online* – <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> och <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>

⁽¹²⁵⁾ C(2010) 3021 http://ec.europa.eu/consumers/archive/strategy/docs/consumer-complaint-recommendation_sv.pdf

⁽¹²⁶⁾ Medlemsstaternas rutiner: Fall 16 i *Study on Good Practice in Market Surveillance Activities related to Non-Food Consumer Products sold Online* – <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> och <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>

⁽¹²⁷⁾ Praxis: Fall 17 i *Study on Good Practice in Market Surveillance Activities related to Non-Food Consumer Products sold Online* – <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> och <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>

Eftersom konsumentprodukter som är tillgängliga på EU-marknaden också kan komma från länder utanför EU är det viktigt att försöka nå företag som verkar i utlandet, till exempel nätbutiker utanför EU. Ett sätt kan vara att se till att de uppgifter som tas fram för företag i EU är tillgängliga och framhålls för dessa företag utanför EU vid till exempel handelsmässor och för berörda handelskamrar och andra organ som främjar handeln, informationscentrum och lokala myndigheter som kan informera ekonomiska aktörer i tredjeländer.

Samarbete med nätplattformar kan vara ett sätt att sprida relevant information till företag som erbjuder konsumentprodukter till konsumenter i EU på sina plattformar.

Dessutom kan seminarier som samordnas eller organiseras på EU-nivå genomföras i viktiga partnerländer i samarbete med de lokala myndigheterna i syfte att se till att informationen verkligen når rätt företag. Särskild utbildning för importörer kan också vara till nytta.
